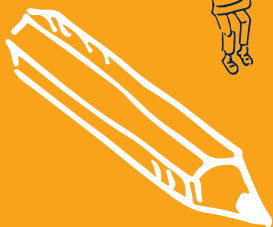
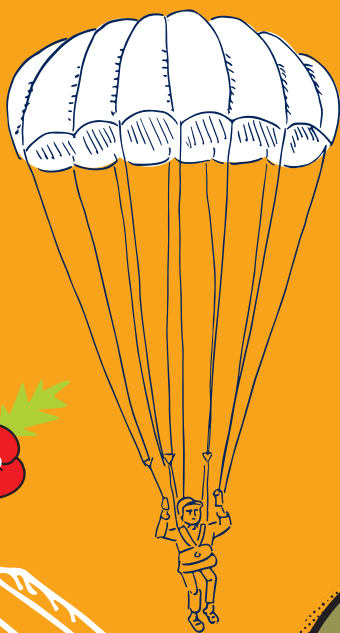
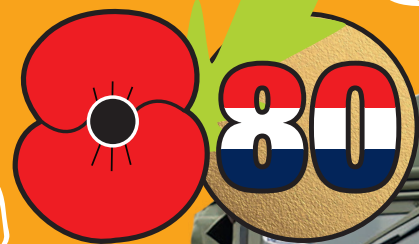

Vrijheids Boekje

Dit Boekje is van:

Klas:

Vrijheid

In 2024 herdenken we dat onze omgeving 80 jaar geleden werd bevrijd tijdens de Tweede Wereldoorlog. Het was een moeilijke tijd waarin mensen leden onder de bezetting van de Duitse soldaten. Families werden uit elkaar gehaald en levens werden verwoest. Maar deze verschrikkelijke periode heeft ons belangrijke lessen geleerd die we niet mogen vergeten.

Dit boekje gaat over de geschiedenis van de Tweede Wereldoorlog, speciaal gericht op de omgeving van de gemeenten Valkenswaard en Waalre. We willen je helpen begrijpen hoe oorlog de samenleving en de wereld heeft beïnvloed. We praten over vrijheid - niet alleen de vrijheid om te gaan waar je wilt, maar ook de vrijheid om te zijn wie je bent en je eigen keuzes te maken. We kunnen deze lessen uit het verleden gebruiken om een betere toekomst te bouwen.

Doormiddel van dit boekje willen we inzetten op vrede, verdraagzaamheid en gerechtigheid, zodat een oorlog met veel geweld en haat zoals de Tweede Wereld oorlog nooit meer zal plaatsvinden.

Dit boekje is een startpunt voor een ontdekkingsreis waarin we samen leren en groeien, zodat we een vreedzame wereld kunnen opbouwen voor ons allemaal.

COLOFON

Dit boekje is een uitgave van Stichting Erfgoed 40-45, gemeenten Valkenswaard en Waalre.

Mede mogelijk gemaakt door:
Valkenswaard Viert
Gemeente Valkenswaard
Gemeente Waalre

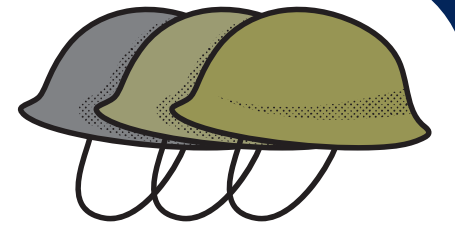
Concept:
Raimondo Bogaars
Redactie:
Gijs van de Vijfeijke
Vormgeving & illustraties:
Bonte Raaf

Lever je gedicht, brief, tekening/collage en ontwerp voor het vredesmonument in via: www.erfgoed40-45.nl/vrijheidsboekje

De Bezetting

Stel je eens voor: het is 1939 en over de hele wereld hangt spanning in de lucht. Landen raken verwickeld in een conflict dat de hele wereld zal veranderen: de Tweede Wereldoorlog is begonnen.

De oorlog begon in Europa, toen Duitsland onder leiding van Adolf Hitler op 1 september Polen binnenviel. Dit leidde al snel tot een wereldwijde oorlog. Nederland werd op 10 mei 1940 aangevallen door Duitse troepen. Ondanks dapper verzet werden de Nederlandse troepen al snel overmeesterd en bezet. Dit markeerde het begin van een moeilijke tijd van onderdrukking en angst.

Een van de veranderingen was Arbeitseinsatz, waarbij Nederlandse mannen gedwongen werden in Duitsland te werken voor de oorlogspanning. Dit betekende scheiding van hun families en zware omstandigheden in de Duitse arbeidskampen.

Vanuit de gemeenten Valkenswaard en Waalre werden ook mannen hiervoor opgeëist, sommigen keerden nooit terug.

Veel mensen vonden manieren om te ontsnappen aan de gedwongen arbeid en deportatie naar Duitsland door zich te verstoppen, ook wel onderduikers genoemd. Dit was gevaarlijk, want ontdekking door de Duitsers kon zware straffen of deportatie naar concentratiekampen betekenen.

Het verhaal van Arbeitseinsatz en onderduiken toont hoe mensen in moeilijke tijden creatief werden en moed toonden voor vrijheid en waardigheid.

Meer info over Arbeitseinsatz

Meer info over onderduiken

Wat zou jij doen?

Hieronder staan enkele dilemma's.
Ga met je klasgenoten in discussie over
jullie antwoorden. Er is geen goed of fout.
Laat elkaar uitpraten en luister naar elkaars standpunten.

A. Er is op dit moment oorlog in Europa. Misschien breekt er over een paar jaar een wereldwijd conflict uit. In Nederland is er nog steeds dienstplicht en is er dus kans dat je opgeroepen wordt. Zou je gaan vechten voor Nederland of zou je gaan onderduiken? Waarom wel of niet?

B. Een klasgenoot deelt vaak berichten over situaties in de wereld. Deze berichten zijn voor jou erg naar om te lezen. Zou je er iets van zeggen? Waarom wel of niet?

C. Een van je familieleden werkt samen met de bezetter van je land en pleegt hierbij oorlogsmisdaden, dit zorgt er wel voor dat jullie elke avond kunnen eten. Ga je dit melden of niet?

D. Als journalist in een oorlogsgebied kun je kiezen om propaganda te verspreiden die je land in een goed daglicht stelt of om de harde waarheid te rapporteren, wat slecht is voor je land en waar misschien wel straffen op staan. Wat doe je en waarom?

E. Je bent een soldaat en krijgt een bevel dat je als onethisch beschouwt, zoals het aanvallen van een civiele locatie. Volg je het bevel uit loyaliteit aan je leger, of weiger je en riskeer je zware straffen? Wat doe je en waarom?

F. Op social media worden soms berichten die een oorlog, zoals de Tweede Wereld oorlog, romantiseren. Je ziet bij een van je vrienden zo'n bericht voorbijkomen, ga je er iets van zeggen of laat je het gaan?

G. Tijdens de oorlog is er weinig eten beschikbaar, je gaat op zoek naar eten en krijgt de kans om ergens eten te stelen. Dat betekent dat jij en je gezin vanavond kunnen eten, maar misschien kan diegene waarvan je steelt daardoor zijn/haar gezin niet meer voeden. Wat doe je?

H. Je werkt voor een bedrijf dat producten verkoopt aan beide partijen in een oorlog. Dit levert veel winst op, maar je weet dat je producten ook gebruikt worden om schade aan te richten. Blijf je werken voor dit bedrijf of zoek je een andere baan? Wat doe je en waarom?

I. Je bent in een positie waarin je kunt kiezen om historische gebouwen en kunstwerken te beschermen in een oorlogsgebied, of deze op te offeren voor strategische voordelen in de strijd. Wat doe je?

J. Een van je vrienden neemt deel aan illegale activiteiten om de oorlog te ondersteunen, zoals wapenhandel. Ga je dit melden of bescherm je je vriend? Wat doe je en waarom?

Propaganda: iets van het verleden?

Tijdens de Tweede Wereld oorlog werd er veel gebruik gemaakt van propaganda. Zowel de Duitsers als de geallieerden maakte gebruik van propaganda om hun kant van het verhaal te laten zien.

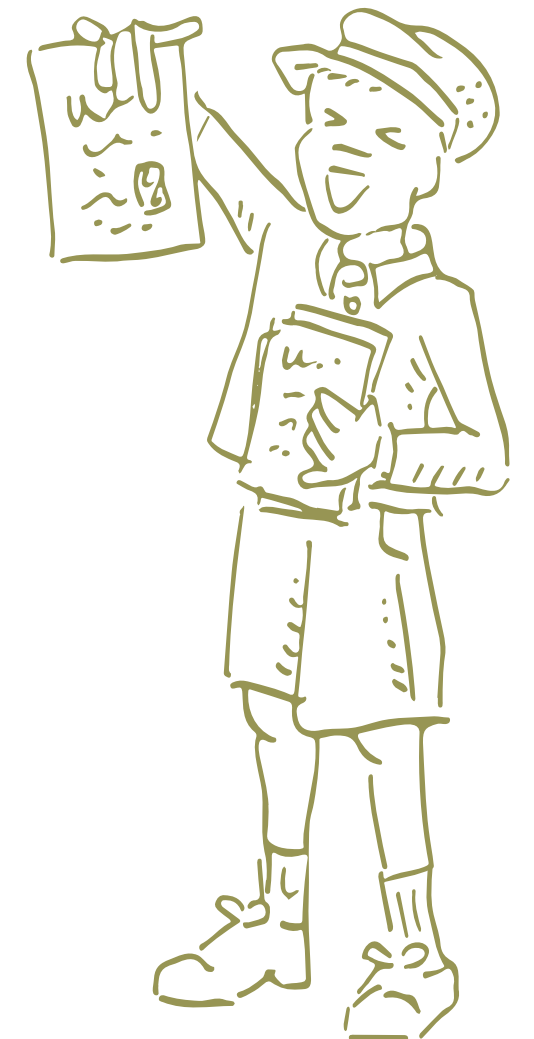
De Duitsers gebruikten deze propaganda om hun Nazipolitiek bij het Duitse volk te drukken, het Duitse leger stond in de schijnwerpers om de Duitse bevolking te overtuigen van haar superioriteit. Maar ook werd propaganda gebruikt om het antisemitistische gedachtegoed van de Nazi's bij mensen op te dringen.

Maar ook de geallieerden maakten gebruik van propaganda. Dit deden de geallieerden vooral om mannen te werven voor hun legers en om vrouwen te werven voor het werken in de oorlogsindustrie. Propaganda werd ook gebruikt om de vijand in een slecht daglicht te zetten, hiermee hoopten de geallieerden landen de bevolking zo ver te krijgen dat zij volledig achter hun kant van het verhaal zouden staan.

Maar wordt er tegenwoordig ook nog gebruik gemaakt van propaganda of is dit iets wat tot het verleden behoort?

Ga op het internet opzoek naar hedendaagse propaganda en wanneer je dit gevonden krijgt omschrijf dan ook wat het doel is van deze propaganda.

Wissel je resultaat uit met een klasgenoot en kijk of er verschillen zijn.

Luchtoorlog en Verzet

Tijdens de oorlog vonden er veel gevechten plaats in de lucht. De strijdende partijen bombardeerden elkaar continu, in een poging elkaars oorlogsindustrie te vernietigen en de bevolking te ontmoedigen. Vele bommenwerpers stegen bijna elke nacht op vanuit Engeland, op weg naar Duitsland. Vaak vlogen ze over Nederland, waar de Duitsers hun verdediging hadden opgesteld en regelmatig geallieerde vliegtuigen neerhaalden.

Ook in de omgeving van Valkenswaard crashten verschillende vliegtuigen, waarbij veel bemanningsleden het leven verloren. Sommigen konden met een parachute veilig landen en probeerden vervolgens te ontsnappen naar Engeland, vaak geholpen door burgers die hun leven riskeerden. Maar wie betrapt werd, kreeg zware straffen zoals deportatie naar een concentratiekamp of de doodstraf.

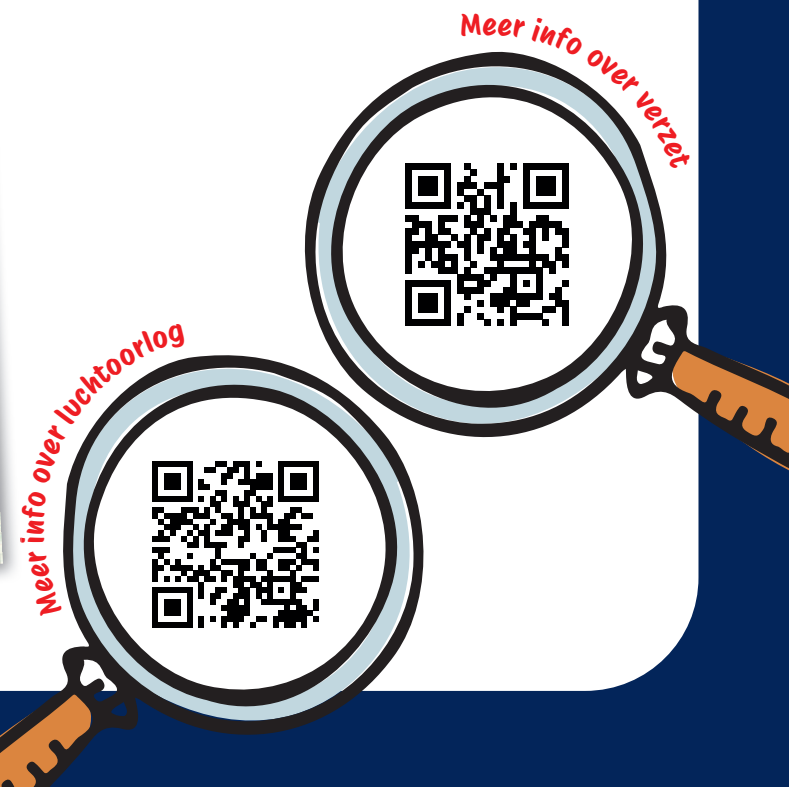
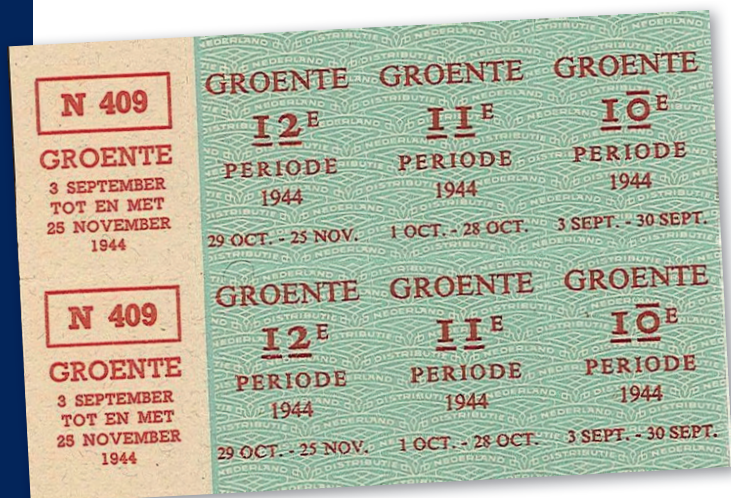
Wie betrapt werd, kreeg zware straffen.

Naast het verbergen van bemanningsleden waren er vele vormen van verzet. Van graffiti tegen de bezetter, illegaal drukwerk verspreiden tot het helpen van onderduikers, sabotage en gewapende overvallen. Deze acties waren gericht op het verkrijgen van persoonsbewijzen, het laten verdwijnen van administratie of het bemachtigen van bonnen voor voedsel, omdat onderduikers die niet hadden.

Ook in Valkenswaard werd een overval gepleegd op het uitdeelpunt waar deze bonnen werden bewaard. Het verzet was dapper maar gevaarlijk werk. Verschillende verzetsmensen uit Valkenswaard zijn door de Duitsers gevangengenomen en later overleden in concentratiekampen. Na de oorlog spraken de verzetsmensen niet veel over hun daden. Ze zagen het als hun plicht om anderen te helpen.

Stel je voor dat je in zo'n situatie terechtkomt.

Wat zou jij doen? Zou je moedig genoeg zijn om tegen de bezetter in te gaan, zelfs als dat je leven in gevaar brengt? Of zou je de regels volgen om te proberen de oorlog te overleven? Denk erover na en bedenk wat jij zou doen als je in die tijd had geleefd.

Goed of Fout?

Tijdens de oorlog hadden burgers in bezette landen de keuze. Ze konden collaboreren met de Duitsers, dat wil zeggen dat ze vrijwillig samenwerkten met de Duitsers. Ze konden ook accommoderen, dat wil zeggen dat ze tot op een zekere hoogte samenwerkten met de Duitsers omdat hun gezin anders niet meer rond kon komen. Denk bijvoorbeeld aan schoenmaker die in opdracht van de Duitsers schoenen moet maken, de schoenmaker zal dit doen zodat hij geld verdient en zijn gezin kan voeden, niet omdat hij graag samenwerkt met de Duitsers. Maar ook waren er mensen die in het verzet gingen, het verzet werkte vaak in groepen en probeerde de Duitsers zoveel mogelijk dwars te zitten. De lijn tussen goed en fout is vaak erg dun en afhankelijk van vele factoren. Zeker in oorlogstijd kan deze lijn vervagen. Hieronder staat een stukje tekst dat gebaseerd is op een waar gebeurd verhaal van een jongen uit Valkenswaard.

Lees het eerst de teksten en omcirkel daarna jouw mening: Is er sprake van collaboratie, accommodatie of verzet?

1 Willem is een doodnormale 18-jarige jongen tijdens de oorlog. Aan het begin van de oorlog vertrekt hij vrijwillig naar Duitsland om daar voor de Duitsers te gaan werken. Hij ondersteunt daarmee de Duitse oorlogsindustrie.

Collaboratie Accommodatie Verzet

2 Zijn ouders zijn het niet met zijn keuze eens, ze hebben liever dat hij de Duitsers niet vooruithelpt. Toch laten ze hem gaan, ze willen geen problemen met de Duitsers krijgen.

Collaboratie Accommodatie Verzet

3 Op 19-jarige leeftijd sluit Willem zich aan bij de SS. Een gevreesde Duitse eenheid en niet veel later bevindt hij zich in het oosten om daar tegen de Russen te vechten.

Collaboratie Accommodatie Verzet

4 Op 23 januari 1945 is de eenheid van Willem in gevecht met de Russen ver in het huidige Litouwen. Bij deze gevechten raakt Willem vermist. Vermoedelijk is hij op 21-jarige leeftijd gesneuveld. Hoe zou je zijn acties beschrijven?

Collaboratie Accommodatie Verzet

5 Terwijl Willem aan het front vocht tegen de Russen bleven zijn ouders thuis achter. Zijn vader was bakker en kreeg tijdens de oorlog heel vaak de opdracht om voor het Duitse leger brood te leveren. Hij deed dit, het was immers wel weer een manier om voor zijn gezin te voorzien.

Collaboratie Accommodatie Verzet

6 Toen Willem aan het begin van de oorlog besloot te gaan werken in Duitsland waren sommige van zijn vrienden er niet mee eens. Deze vrienden zijn gaan onderduiken.

Collaboratie Accommodatie Verzet

7 Na de oorlog duikt er een dagboek van Willem op, hierin beschrijft hij dat hij naar Duitsland vertrok en ging vechten voor Duitsland op de hoop voor een betere toekomst. Verandert dit zijn acties?

Kijk eens naar je antwoorden die je hebt gegeven over de acties van Willem en zijn omgeving. Bespreek dit met je medeleerlingen.

Wat is Vrijheid?

Deze opdracht helpt je om na te denken over het begrip vrijheid en wat het voor jou betekent.

Definitie: Wat betekent vrijheid voor jou? Probeer in je eigen woorden uit te leggen wat vrijheid inhoudt.

Persoonlijke ervaring: Kun je een moment uit je leven beschrijven waarin je je vrij voelde? Wat gebeurde er en waarom voelde je je zo?

Vrijheid om te zijn wie je bent: Hoe belangrijk is het voor jou om jezelf te kunnen zijn? Kun je voorbeelden geven van situaties waarin je jezelf moest aanpassen en hoe dat voelde?

Vrijheid in de wereld: Heeft vrijheid in andere landen een andere lading? Hecht iemand die in een land woont waar oorlog is andere waarden aan vrijheid?

Vrijheid van meningsuiting: Is vrijheid van meningsuiting in elk land hetzelfde? Heb je ooit een situatie meegemaakt waarin je je mening niet kon uiten? Hoe voelde dat?

Vrijheid en verantwoordelijkheid: Zijn er grenzen aan wat je kunt doen voor vrijheid? Wat zijn volgens jou de verantwoordelijkheden die bij vrijheid komen kijken?

Bevrijdingsdag: Wat weet je over Bevrijdingsdag? Waarom vieren we het en wat herdenken we op 4 mei?

Creatieve opdracht: Maak een tekening, collage of moodboard over wat vrijheid voor jou betekent. Laat je creativiteit de vrije loop!

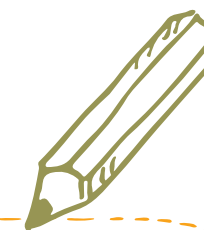
Strijden voor vrijheid

Deze opdracht sluit aan op de opdracht over vrijheid. Tijdens de Tweede Wereld oorlog waren er veel mensen die wegvluchtten uit de gebieden die door Duitsland bezet werden en zich vervolgens aansloten bij het geallieerde leger. Zo had het Britse leger tijdens de oorlog bijvoorbeeld een Belgisch legeronderdeel, een Pools legeronderdeel en ook een Nederlands legeronderdeel. Dit onderdeel heette de Prinses Irene Brigade. De mannen die de gevaarlijke tocht naar Engeland aflegden hadden vaak een persoonlijke missie, ze wilden weer vrijheid in hun eigen land en hadden daar hun eigen beeld bij.

Ga op het internet zelf op zoek naar een persoonlijk verhaal van een persoon die gevlucht is om te vechten voor vrijheid. Dit mag een militair zijn maar ook een verzetsstrijder of zelfs iemand die als arts heeft gewerkt tijdens de oorlog.

Schrijf hieronder op wie het is, waar diegene vandaan kwam, wat hij of zij gedaan heeft tijdens de oorlog en waarom diegene dit gedaan heeft.

Deel daarna het verhaal met een klasgenoot en vertel waarom dit verhaal indruk op je heeft gemaakt.

A large dashed orange box intended for writing a story or report.

Operatie Market Garden

Operatie Market Garden bestond uit verschillende geallieerde luchtlandingen boven Nederland, gevolgd door een snelle opmars van grondtroepen om belangrijke bruggen, waar de parachutisten geland waren, over de grote rivieren in handen te krijgen. Deze bruggen zouden vervolgens worden gebruikt om een snelle route naar Duitsland te openen en de Duitse verdediging te omzeilen. De operatie bestond uit twee hoofddelen.

Operatie Market: de luchtlandingen door Amerikaanse en Britse parachutisten en zweefvliegtuigen om de bruggen in te nemen. Operatie Garden: de grondoperatie om de parachutisten bij de bruggen te verlossen en een corridor te creëren voor de opmars van grondtroepen.

Operatie Market Garden slaagde er niet in om alle bruggen veilig te stellen. Met name de belangrijke brug bij Arnhem werd zwaar verdedigd door de Duitsers, deze verdediging was te sterk voor de Britse parachutisten bij de brug. De Britse parachutisten leden zware verliezen en moesten zich uiteindelijk terugtrekken. De operatie slaagde er niet in om de oorlog snel te beëindigen maar het toonde wel de vastberadenheid en moed van de geallieerde soldaten.

Hoewel Operatie Market Garden niet het gewenste resultaat had, wordt het nog steeds herinnerd als een belangrijke gebeurtenis tijdens de Tweede Wereldoorlog en als een eerbetoon aan de moed van de soldaten die eraan deelnamen.

Was het de opoffering waard?

Operatie Market Garden is tot op de dag van vandaag voer voor discussie onder historici. Het plan was erg gewaagd en de risico's waren enorm groot. Vertraging bij de grondtroepen zou fataal kunnen zijn voor de lichtbepalende parachutisten die aan het wachten waren op aflossing.

Ook waren er voorafgaand aan Market Garden meerdere verkenningsvluchten gedaan om te kijken hoe de Duitse tegenstand georganiseerd was. Daardoor kwamen de geallieerden erachter dat er bij Arnhem een sterke Duitse tankeenheden geleverd zat, deze zaten daar om uit te rusten na de hevige gevechten in Normandië. Deze tankeenheden was eigenlijk veel te sterk voor de parachutisten die bij Arnhem gedropt zouden worden.

Deze informatie was duidelijk bekend gemaakt aan de geallieerde legerleiding, dit werd door hen beschouwd als 'onwaar' en de legerleiding gaf Montgomery alsnog groen licht. De oorlog zou door deze operatie namelijk al voor de kerst van 1944 beëindigd kunnen worden, deze verleiding bleek voor de legerleiding te groot waardoor ze, ondanks de risico's, alsnog voor Market Garden kozen.

Na afloop van de operatie, die niet geslaagd was, zei Montgomery dat de operatie voor 90% gelukt was. Er is nog steeds veel kritiek op de uitspraak van Montgomery. Door zijn operatie was de opmars van de geallieerden tot stilstand gekomen en was alleen het zuiden van Nederland bevrijd waardoor het noorden van Nederland in de hongerwinter terecht kwam waardoor duizenden mensen overleden.

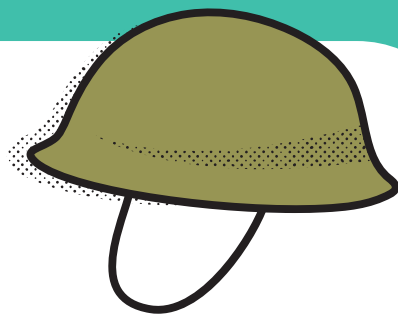
Wat is jouw mening over Market Garden? Waren de risico's het waard? Of had de geallieerde legerleiding toch beter voor een veiligere aanpak kunnen kiezen?

Bedenk minimaal twee argumenten waarom het volgens jou goed is dat er voor Market Garden is gekozen en bedenk ook twee argumenten waarom het volgens jou slecht is dat er voor Market Garden is gekozen.

Vergelijk daarna het antwoord met een klasgenoot, zijn er verschillen?

Joe's Bridge

Op 10 september 1944 kreeg de Britse veldmaarschalk het groene licht voor zijn gewaagde plan genaamd Operatie Market Garden. Een belangrijk onderdeel van dit plan was het veroveren van bruggen die nodig waren voor een snelle opmars van het leger.

Terwijl de legers nog in België waren, moesten ze een brug over het Maas Schelde kanaal zien te veroveren om Nederland binnen te trekken. Bijna alle bruggen over dit kanaal waren door de Duitsers verwoest. Alleen de brug bij Lommel aan de Luikersteenseweg was nog intact. De Duitsers hadden deze brug gespaard zodat hun troepen zich konden terugtrekken uit België. De brug was echter wel gereed gemaakt om opgeblazen te worden en werd verdedigd door Duitse soldaten met kanonnen.

Er was nog één brug over.

Op 10 september werden twee eenheden van het Britse leger, de Grenadier Guards en de Irish Guards, eropuit gestuurd om de brug te veroveren. Britse verkenners hadden een onbekende weg ontdekt die niet op de kaarten stond, en besloten deze te onderzoeken. Ze ontdekten dat deze weg hen bijna onopgemerkt naar de brug kon brengen.

Terwijl de Grenadier Guards de hoofdweg volgden en in hevige gevechten met de Duitsers verwickeld raakten, volgden de Irish Guards de route die de verkenners hadden aangegeven. Met een snelle actie en steun van tanks slaagden de Irish Guards erin om bij het vallen van de avond de brug in handen te krijgen. De brug werd vervolgens omgedoopt tot Joe's Bridge, ter ere van de commandant van de Irish Guards, Luitenant Kolonel J.O.E. Vandeleur.

Met Joe's Bridge in handen hadden de Britten nu een belangrijke basis voor Operatie Market Garden en de bevrijding van Valkenswaard.

Oorlog veranderd, toch?

De Tweede Wereld oorlog was totaal anders dan de Eerste Wereld oorlog. Helaas is er op dit moment oorlog in Europa, deze oorlog brengt ook allerlei nieuwe technieken met zich mee. Toch wordt vaak gezegd dat oorlog altijd verandert, maar is dat wel zo?

Er worden tegenwoordig ook veel vergelijkingen gemaakt tussen de oorlog in Oekraïne en voorgaande oorlogen, maar is dat wel terecht?

Ga zelf op zoek of je overeenkomsten kan vinden tussen de Tweede Wereld oorlog en de oorlog in Oekraïne en of je verschillen kan vinden tussen deze oorlogen. Denk hierbij aan de oorzaken, landen die betrokken zijn, impact op burgers en overtuigingen.

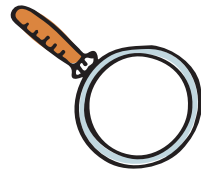

Noteer alles wat je gevonden krijgt hier onder, maar noteer hier ook je mening over het volgende: vind jij het kunnen dat er vergelijkingen gemaakt worden of is dit helemaal niet mogelijk?

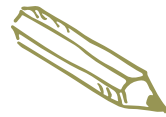
Noteer je mening en waarom je dit vindt. Bespreek het daarna met een klasgenoot.

Een spannende verkenning

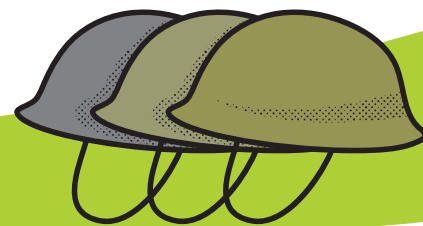
Zoals in de PowerPoint staat was de brug over de Dommel in Valkenswaard erg belangrijk. Was deze wel sterk genoeg om de Britse tanks te dragen? Dit moesten de Britse troepen te weten komen voordat operatie Market Garden door kon gaan, om dit te weten te komen moesten er Britse troepen op verkenning uit. Dit gebeurde op 11 september 1944, de eerste Britse soldaten op Nederlands grondgebied.

Ga op het internet op onderzoek uit, wat krijg je allemaal over deze heldhaftige verkenning gevonden?

Probeer een zo gedetailleerd mogelijk verhaal te schrijven van minimaal 200 woorden. Denk hierbij aan de namen van de betrokken militairen, welke voertuigen ze gebruikten en hoe de verkenning verliep.

De bevrijding

Op 17 september 1944 is het eindelijk zover. De operatie Market Garden gaat van start. Vliegtuigen en zweefvliegtuigen met parachutisten vertrekken vanuit Engeland naar Nederland om de bruggen te veroveren.

Als ze 's middags overvliegen, is dit het teken voor het landleger om in actie te komen en richting Arnhem te trekken. Het doel van die dag is om Eindhoven te bereiken. Kanonnen beschieten de route naar Valkenswaard. Dit moet de Duitse verdedigingen uitschakelen, zodat de lange rij van Britse tanks en andere voertuigen hun opmars kunnen voortzetten.

Enkele Duitse eenheden weten de beschietingen te overleven en hun wapens weer gereed te maken. Ze laten een deel van de Engelse tanks passeren en openen dan het vuur. In twee minuten tijd weten ze negen tanks uit te schakelen. Felle gevechten breken uit aan beide kanten van de weg, waarbij veel slachtoffers vallen. Uiteindelijk roepen de Britten gevechtsvliegtuigen te hulp die de Duitsers vanuit de lucht aanvallen. Al snel geven deze zich over. De weg wordt vrijgemaakt en de Britten zetten hun opmars voort. Tegen de avond bereiken ze een brandend Valkenswaard en houden daar halt. Hoewel het oorspronkelijke doel, Eindhoven, niet wordt bereikt, is Valkenswaard op deze dag bevrijd.

De volgende ochtend maakten de Britten zich vroeg klaar om verder te trekken. Ze moesten snel zijn, want elke seconde telde voor de parachutisten die de bruggen veilig moesten stellen en verdedigen tegen de vijand. Twee verkenningswagens reden vroeg over de weg richting het dorp Aalst. Aan de zuidkant van Aalst stond een Duits geschut opgesteld, gericht op de weg. De verkenners vuurden enkele schoten af op het geschut. De Duitse bemanning verliet hun uitgeschakelde voertuig en vluchtte richting Eindhoven. Het duurde even voordat de Britten doorhadden dat het geschut uitgeschakeld was. Maar daarna vervolgden ze hun weg door het centrum van Aalst. Net na de dorpskern werden ze plotseling beschoten door Duitse soldaten die zich ingegraven hadden op de grens tussen Aalst en Eindhoven. De verkenners zetten hun wagens in zijn achteruit en keerden snel terug naar Aalst, waar ze veilig waren. Het hele Britse leger stond nu stil van de grens in Lommel tot in Aalst.

Ondertussen probeerden de Britten een omweg te maken via Waalre om Eindhoven te bereiken. Maar de brug tussen Waalre en Veldhoven was te zwak voor tanks en ook daar liep de opmars vast. De gevechtsvliegtuigen konden die dag helaas niet helpen en het duurde tot het einde van de middag voordat de Duitse troepen zich terugtrokken en de Britten Eindhoven wisten te bereiken. Maar dit was ver na de deadline van operatie Market Garden. Toch waren de dorpen Aalst en Waalre op 18 september bevrijd.

Na de bevrijding

Na de bevrijding van Valkenswaard was de oorlog nog niet voorbij. In het dorp werden velen soldaten gelegerd die achter het front werkten of kwamen om uit te rusten. Ten zuiden van Valkenswaard werd een schietterrein voor vliegtuigen ingericht en er werd een klein vliegveld in Valkenswaard opgezet voor verkenningsvliegtuigen.

Deze soldaten werden vaak ondergebracht bij mensen thuis en ze bouwden vaak snel een sterk band op met elkaar. Ze organiseerden dansavonden en zorgden af en toe voor voedsel voor hun gastgezinnen. Kort na de bevrijding kwam er ook een eenheid naar Valkenswaard die Britse militaire begraafplaatsen in het zuiden van Nederland moest inrichten. Ze begonnen meteen aan de Britse begraafplaats in Valkenswaard, waar uiteindelijk 222 militairen werden begraven die uit de regio waren verzameld.

Op 5 mei 1945 tekenden de Duitsers de overgave in Nederland, waarmee de oorlog in Nederland officieel eindigde. Sindsdien vieren we op die dag jaarlijks Bevrijdingsdag. De dag ervoor, 4 mei, is de jaarlijkse dodenherdenking. Dan staan we twee minuten stil om de slachtoffers van oorlogsgeweld te herdenken.

In de regio zijn diverse monumenten die ons herinneren aan de slachtoffers uit diverse oorlogen. Misschien heb je ze wel eens gezien of bezocht. Het zou ook zomaar kunnen zijn dat je er dagelijks voorbijfietst op weg naar school zonder dat je het beseft.

Ken je enkele van deze monumenten?

Noteer hieronder de vrijheidsmonumenten die je kent uit de omgeving:

.....

.....

.....

.....

.....

Welke emoties worden ervaren in een oorlogsgevecht?

In een oorlogsgevecht kunnen soldaten verschillende emoties ervaren. Het kan een mix zijn van angst, spanning, woede, verdriet en vastberadenheid.

Angst: Soldaten kunnen bang zijn voor hun eigen veiligheid en die van hun kameraden. Ze weten dat ze gevaar lopen en dat kan hen angstig maken.

Spanning: Tijdens een gevecht is er vaak veel spanning. Soldaten moeten snel beslissingen nemen en zich aanpassen aan veranderende situaties.

Woede: Soldaten kunnen ook woede voelen, vooral als ze geconfronteerd worden met de vijand of onrechtvaardigheid. Deze woede kan hen motiveren om te vechten voor wat ze geloven.

Verdriet: Het verlies van kameraden of het zien van leed kan diepe gevoelens van verdriet veroorzaken bij soldaten. Ze kunnen rouwen om degenen die zijn omgekomen en zich zorgen maken over hun eigen veiligheid.

Vastberadenheid: Ondanks de moeilijke emoties die ze ervaren, kunnen soldaten ook vastberadenheid voelen om hun missie te volbrengen en hun kameraden te beschermen. Deze vastberadenheid kan hen helpen om door te gaan, zelfs in de meest uitdagende situaties.

De soldaten kunnen dus allerlei emoties ervaren maar ze proberen vaak vast te houden aan een gevoel van vastberadenheid en doorzettingsvermogen om hun doelen te bereiken.

Jij hebt vast zelf wel enkele van bovenstaande emoties meegemaakt. Schrijf hieronder een herinnering met een bepaalde emotie op. Wat zorgde ervoor dat je deze emotie voelde en wat deed dit met je?

.....

.....

.....

.....

.....

Oorlogsbegraafplaats Valkenswaard

Net buiten Valkenswaard ligt de militaire begraafplaats. Hier rusten 222 militairen die zijn gestorven tijdens gevechten in onze regio.

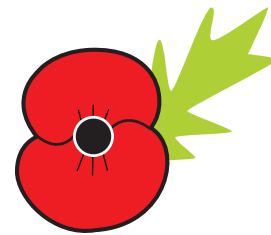
Deze jonge mannen hadden allemaal een familie. Sommigen waren getrouwd en hadden kinderen, en ze hadden allemaal ouders. Ze stierven ver van huis, in een vreemd land waar ze waarschijnlijk nog nooit van hadden gehoord, velen van hen waren nog nooit buiten hun eigen dorp geweest. Ze deden dit om onze vrijheid te beschermen, die we vandaag nog steeds hebben.

De communicatie verliep vooral via de post, de familieleden van deze soldaten hoorden dus vaak pas dagen later, via de post, dat hun geliefden waren gestorven in een ver land.

Er waren mensen in dienst van het leger die deze brieven moesten schrijven, deze mensen waren zich bewust van de impact die de brief die zij schreven had op de familie en geliefden van de gesneuvelden.

Stel je voor dat jij een brief moest schrijven naar de familie, de ouders, de kinderen of de echtgenote van een van deze soldaten.

Wat zou je schrijven? Je kunt hieronder iets opschrijven, of als je meer ruimte nodig hebt je eigen papier gebruiken.

Ontwerp je eigen Herinneringsmonument voor Vrijheid

Stap 1: Denk na over Vrijheid

Denk eens na over wat vrijheid voor jou betekent. Is het de vrijheid om te zeggen wat je wilt? Of misschien de vrijheid om te geloven wat je wilt? Bespreek met je klasgenoten wat vrijheid voor jullie allemaal betekent.

Stap 2: Doe Onderzoek

Ga op onderzoek uit naar bestaande vrijheidsmonumenten over de hele wereld. Kijk naar foto's en lees over de betekenis achter deze monumenten. Wat vind je interessant aan deze monumenten? Hoe drukken ze vrijheid uit?

Stap 3: Aan de slag

Verdeel de klas in groepen en bedenk met je groep een monument dat vrijheid symboliseert. Denk na over welke vormen en materialen je kunt gebruiken. Misschien wil je wel iets maken dat opvalt of juist iets subtiels?

Stap 4: Ontwerp

Ga aan de slag met het ontwerpen van jullie monument. Je kunt schetsen maken op papier of zelfs een digitaal ontwerp maken als je dat wilt. Denk goed na over de details en symbolen die je wilt opnemen.

Stap 5: Ga in gesprek

Ga in gesprek met je klasgenoten en kijk naar wat anderen bedacht hebben. Wat heb je geleerd over vrijheid door dit project. Hoe denk je nu over vrijheid? Zijn er dingen die je anders ziet?

Heb je met je groepje een monument bedacht waar jullie heel enthousiast over zijn geworden? Stuur jullie idee dan in, misschien zien jullie ooit je ontwerp terug in de regio!

Vier de vrijheid met ons mee!

Van 7 tot 22 september gebeuren er veel dingen in Valkenswaard om te vieren dat onze regio 80 jaar geleden werd bevrijd

Op 14 september zullen er veel militaire voertuigen door Valkenswaard rijden. Een pop-up museum zal worden georganiseerd door de stichting Erfgoed 40-45, gemeenten Valkenswaard en Waalre.

Daar kun je gratis naartoe om verhalen, foto's en spullen uit de oorlog te zien. Het is indrukwekkend om via deze objecten meer te leren over de Tweede Wereldoorlog in onze regio. Klassen kunnen zich aanmelden via info@erfgoed40-45.nl

Het hele programma voor alle dagen is te vinden op: www.Valkenswaardviert.nl

Trommel je vrienden, klasgenoten, leraren en familieleden op en vier de vrijheid met ons mee!

